

Який подарунок кращий для дитини? Обираєте між цукеркою та пластмасовою лялькою? Подаруйте краще ляльку-мотанку, яка здавна була оберегом в українській родині. Зробивши її власними руками, ви зможете разом з малечю пірнути в казковий світ українських традицій. Ще з давніх-давен у кожній родині ця лялька відіграла роль оберегу, була символом мудрості, берегинею роду, символом матері-прародительниці та слугувала зв'язком між поколіннями.

Детально про українські традиції та власне про ляльку-мотанку розповіла майстер, керівник спілки майстрів народного мистецтва "Золоті ручки" Олена Кольвах.

Найкращий подарунок для вашої дитини - лялька власними руками

- Пані Олено, як Ви почали займатися цією справою?

- Ви знаєте, я вишивальниця у четвертому поколінні. У Вишгород приїхала з чоловіком-військовослужбовцем. Спочатку почувалася чужою в незнайомому містечку, а нині згуртувала і малечу, і дорослих. Сімейну традицію зараз продовжує донька. Для мене це не є роботою, а скоріше відпочинком. У нас прийнято, що тато ходить на роботу, а якщо запитують, де мама, то всі кажуть: у "Джерелі".

- З якого віку Ви починаєте навчати дітей робити ляльки? До Вас ходять лише дівчатка?

- Уже з шестирічного віку дітей можна навчити робити ляльку, а до мене приводять діток, яким всього чотири роки. Але Ви знаєте, вони дуже вправні і роблять цю ляльку з великою любов'ю. До мене ходять також і хлопчики. Перш за все я їх навчаю, яким має бути справжній чоловік. Коли вони приходять на заняття, то завжди після себе прибирають ниточки, ганчірки, підмітають, - я їх привчаю допомагати жінці.

- Розкажіть історію виникнення ляльки-мотанки.

- Лялька-мотанка з давніх-давен вважається оберегом української родини: раніше матері самостійно робили своїм дітям мотанки, щоб ті бавилися. Вважається, що саме така лялька - посередник між живими й тими, кого на цьому світі вже чи ще немає. Міфологія, на відміну від історії, є універсальною формою моделювання світу. Трипільці започаткували для нащадків не тільки місця поселень, а й природні космогонічні моделі. Ці моделі матеріалізовані в розписах керамічних виробів, побудові селищ, а також звичайної іграшки - ляльки-мотанки. Українська лялька-мотанка розвиває духовний світ і пробуджує відчуття рідного коріння. Вона завжди була пов'язана з сімейними традиціями, працею і діяльністю дорослих, оточена дитячою турботою та увагою.

- Тобто це ще язичницька традиція?

- Так, доба пізнього палеоліту. Цікаво, що традиція робити такі ляльки виникла одночасно в різних кутках планети. Таке явище називається колективне підсвідоме. Ці пам'ятки є в американських, африканських похованнях та похованнях народів Кавказу. Тільки матеріал різний - залежно від регіону.

- З якою метою робили ляльку?

- Для того, щоб пішов дощ, якого чекає земля, чи навпаки. Ще люди були переконані, що за допомогою ляльки-мотанки можна було забрати від людини хворобу. А також їх виготовляли майстрині для різних подій: якщо на весіллі, то на голову нареченої чіпляли віночок із квітів, шили український одяг, а ще обов'язково - виробляли й пару, для молодої й молодого. Коли робили велику ляльку, яка в руках тримала меншу, з вигляду дитинку, то це був знак на поповнення в родині. В українських селах дівчат вчи-

ли робити ляльок-мотанок задовго до шлюбу, і разом із посагом вони приносили їх у чоловікову хату. У родині чоловіка молодій дружині дозволялося гратися мотанкою, щоб швидше з'явилися на світ здорові дітки. А з їх народженням ляльки віддавали малечі.

- Як створюється лялька-мотанка?

- Створюється лялька-мотанка шляхом намотування, зв'язування, закручення. В українській міфології вузол (замкнуте магичне коло) захищає проти нечисті, символізує безперервність, долю. В основу ляльки влітаються сухі трави-оберіги: любисток, м'ята, материнка. Роблять мотанку без допомоги голки, яку використовують лише при оздобленні одягу та виготовленні декоративних деталей. Лялька-мотанка - яскравий подарунок, що має символічне значення. Для дитини це іграшка, що є і забавою, яка сприятиме творчому розвитку. Для молодої родини - символ злагоди, благополуччя, достатку, довгого і щасливого подружнього життя.

- Скільки часу витрачається на ляльку?

- Звичайну ляльку можна зробити за 40 хвилин. Але це буде просто забавка для дитини. А якщо йде мова про мистецьку річ, то це може бути й місяць. Бо спочатку йде накопичення інформації, думок, тканин, ниток. А потім вже, коли все є, я приступаю до роботи і можу працювати 24 години. А буває, що ляльці щось не подобається, якась тканина, і доводиться шукати заново. Бо лялька - це особистість.

- Чому у цієї ляльки немає очей?

- Вважається, що лялька-мотанка повинна бути безлика, бо служить берегинею. Не можна малювати обличчя ляльці, вона не повинна ні на кого бути подібна, щоб не завдати шкоди. Немає очей, бо, згідно із давньою архаїчною традицією, у них може влетіти дух живої істоти, а потім насилати нещастя на родину.

- Чи має така лялька якусь містичну силу? Чи лише естетичне значення?

- Існують такі легенди, що справді така лялька володіє певними магичними властивостями та є добрим оберегом. Але не треба це плутати з різноманітними ляльками-вуду. Подаровану ляльку молода жінка зберігала аж до появи свого первістка. Таку ляльку клали до колиски, перед тим як покласти туди дитяток. Також лялька-мотанка вважалася втіленням душі предків, заступником проти злих чар. Якщо зараз у нас для релаксу є різноманітні засоби - журнали, телебачення, то в ті часи такого не було. Тому для жінки, яка вийшла заміж і їхала у чуже село, така лялька була своєрідним психологічним релаксом. Вона могла взяти її до рук, пригорнути і згадати про маму, про своїх близьких. У такій ляльці міститься дуже велика енергетика. Виготовляючи її, думайте лише про хороше, і тоді у вашій родині обов'язково будуть панувати любов та злагода.

Оксана Бобрусь

Веночки, которые принесут достаток в новом году

Каждый из нас хочет, чтобы грядущий год принес только самое хорошее. Поэтому мы наряжаем елку и свой дом только позитивными украшениями. А теперь представьте, если такие сделаны вашими руками...

В номере за 10 декабря Алена Корнеева рассказала нам, как сделать оригинальную куклу своими руками. А сегодня она проведет мастер-класс "Новогодний венок".

- Алена, что нам понадобится для создания веночка?

- Виноградная лоза, веточки ивы, любые украшения, которые можно найти в каждом доме: ленточки, шарики, новогодняя мишура, нитки, клей, акриловый лак на водной основе, а также аэрозольные или акриловые краски.

Ветки лозы и ивы должны быть достаточно длинными, не менее 2-х метров, чтоб их можно было сплести в кольца, диаметр которых будет не больше 30 см. Также стоит обратить внимание на то, что сами ветки не должны быть толще 5 мм в диаметре.

1. Берем веточки или ивы, или лозы (можно комбинировать) и начинаем плести, просто закручивая друг за друга. У кого рука не набита, то будет очень сложно с первого раза получить идеально ровный круг. Поэтому я бы посоветовала взять кастрюлю, перевернуть ее вверх дном и закручивать веточки вокруг нее. Заплетать ветки до конца я не рекомендую. Интересней веночек будет выглядеть, если оставить нечто вроде "усиков". Они добавят воздуха в композицию.

Далее темной коричневой ниткой связываем получившийся круг в нескольких местах.

Если не оказалось ни веток ивы, ни виноградной лозы, то можно пустить в ход картон. Для этого необходимо вырезать круг, в середине его вырезать отверстие желаемого диаметра, и всю плоскость картона обкрутить нитью или новогодней мишурой, чтобы картон не был виден.

2. Когда веночек сплетен, оставляем его просушиваться в теплом месте. Для этого понадобится дня 3-4. Необходимо быть очень внимательными, когда будете снимать веночек с кастрюли. Потому что неосторожными движениями его можно повредить. Чтобы такого не было, круг необходимо при снятии не тянуть вверх, а осторожно прокручивать.

3. После того как веночек снят, начинаем его красить золотой или серебряной краской. Лучше всего, когда покраска будет аэрозольными красками. Наносить краску необходимо губкой или сухой жесткой кистью, делая быстрые мазки. После нанесения дать просохнуть час.

4. После этого необходимо веночек вскрыть лаком. Тогда ваше творение прослужит дольше. Лак будет защищать веночек от внешних воздействий. Опять оставить на просушку где-то не менее часа.

5. А теперь приступаем к самому интересному - декору. Вот тут необходимо уже подключать фантазию и использовать все, что вам нравится и есть под рукой. Если вы делали куклы своими руками, то их также можно использовать в виде декора: зайчики, звездочки, коттики, все что душе угодно.

- Алена, почему Вы используете в плетении эти веточки: виноградную лозу и иву? Есть какой-то скрытый смысл? Или просто по техническим причинам?

- Оба вида веточек мягкие, их очень удобно плести - это технический вопрос. Но также

каждое растение несет в себе определенную энергетику. Ива и лоза служат хорошим "магнитом" для привлечения достатка, долголетия и плодородия. Ива, символ солнца и весны, - одно из первых деревьев, распускающих свои нежные листья под лучами весеннего солнца. Она обладает особой жизнеспособностью и надежно предохраняет от нечистой силы. Между ивой, отличающейся необыкновенной живучестью, и солнцем, ежегодно одолевающим враждебную ему темную силу, есть нечто общее.

Иву часто называют вербой. Вербка считалась у славян священным деревом, символом непрерывности и постоянства жизни. Именно верба символизирует древнеславянского языческого бога Ярилу. Она может выступать в функции мирового древа или древа жизни и символизировать долголетие и обилие жизни. В европейской традиции иве приписывались чары против луны и ведьм.

Виноградная лоза - один из самых распространенных символов христианской религии, согласно словам Христа: "Я есмь... виноградная лоза" ("Евангелие от Иоанна", 15:1); ученики - это побеги. В древнееврейской символике виноградная лоза - символ мира и достатка, долголетия.

Такой веночек послужит отличным украшением в любом доме. Его можно не только повесить на дверь, но и сделать главным украшением праздничного стола, добавив в его центр свечу. С таким веночком встреча Нового года превратится в ожидание сказки и чуда. А когда еще как не в канун такого праздника ожидать чего-то невероятного? И все ваши желания обязательно исполнятся, стоит только этого очень сильно захотеть!

Екатерина Дьяченко

